

ท ำ ง ร อด
จ ำ ก ส ำ ง ส ำ ร วั ญ

ความยินดีของผู้ครองเรือนนี้แหละ ที่เป็นเสมือน
เชือกที่ผูกเหนี่ยวไว้ ธีรชนตัดเชือกนี้ได้แล้ว ไม่อาลัยไยดี
จึงละกำมสุขแล้วหลีกเว้นไป

ทางรอดจากสังสารวัฏ

๔๕

วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการเกิดมาเป็นมนุษย์นั้น ก็คือ การทำพระนิพพานให้แจ้ง มุ่งหยุดในหยุดบนเส้นทางสายกลาง เข้าไปเรื่อยๆ จนกระทั่งหมดสิ้นอาสวกิเลส เข้าถึงกายธรรมอรหัตตการเวียนว่ายตายเกิด ไม่ต้องกลับมาเกิดในภพสามอีกต่อไป นี่เป็นวัตถุประสงค์หลักที่มนุษย์ส่วนใหญ่ต่างลืมนึกไป ในสมัยที่พระลัมมาลัมพุทเธเจ้ายังเป็นพระบรมโพธิสัตว์อยู่ เมื่อเกิดมาในโลกมนุษย์ ท่านได้สร้างบารมีจนกระทั่งสิ้นอายุขัย เพื่อวัตถุประสงค์ในการนำพาสรรพสัตว์ทั้งหลายเข้าถึงฝั่งแห่งความหลุดพ้น เราทั้งหลายควรที่จะดูท่านเป็นแบบอย่าง และเดินตามรอยบาทพระศาสดากันทุกๆ คน

มีวาระพระบาลีใน สุตตนิบาต ความว่า

“ความยินดีของผู้อยู่ครองเรือนนี้แหละ ที่เป็นเหมือน เชือกที่ผูกเหนี่ยวไว้ ธีรชนตัดเชือกนี้ได้แล้ว ไม่อาลัยไยดี จึงละกามสุขแล้วหลีกเว้นไป”

เครื่องพันธนาการที่คอยเหนี่ยวรั้งสรรพสัตว์ทั้งหลายให้ติดข้องอยู่ในภพ ๓ ไม่ใช่เครื่องจองจำที่ใช้เหนี่ยวรั้งนักโทษ แต่เป็นความยินดีในทรัพย์สินเงินทอง และกามสุขทั้งหลาย หากเราไม่มีสติกำกับให้ดี จะตกอยู่ภายใต้อำนาจของกิเลสอาสวะ ซึ่งเท่ากับเราตกอยู่ในที่คุมขังอันแน่นหนาที่สุด ยากที่จะหลุดพ้นออกมาได้ จะถูกกักขังเป็นชั้นๆ เริ่มตั้งแต่นिरยภูมิ มนุษยภูมิ

ทางรอดจากสังสารวัฏ

๕๐๐

โลกสวรรค์ แม้กระทั่งพรหม และอรุณพรหม ล้วนตกอยู่ในที่
คุมขังกันทั้งสิ้น บุคคลใดสามารถถูกคิดได้ และพยายามออก
จากความยินดีในกิเลสทั้งหลายเหล่านั้น นับว่าเป็นผู้ที่ควรแก่
การยกย่องสรรเสริญ และเป็นผู้ที่เหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะเป็น
แบบอย่างของนักสร้างบารมีทั้งหลาย

กว่าที่สมเด็จพระบรมศาสดาจะก้าวขึ้นมาเป็นบรมครู
ของโลกได้ พระองค์เองต้องสร้างบารมีชนิดที่เรียกว่า เอาชีวิต
เป็นเดิมพัน จึงสามารถแหกที่คุมขังอันซับซ้อนเช่นนั้นได้ ทำ
เส้นทางสายกลางหรืออริยมรรคให้แจ่มชัดต่อชาวโลก และ
สรรพสัตว์ทั้งหลาย ทำให้ทุกๆ ชีวิตได้รู้จักทางรอดจากสังสารวัฏนี้

วันหนึ่ง ขณะภิกษุทั้งหลายกำลังสนทนาธรรมถึงเรื่องที่
พระพุทธองค์ทรงสละสิริราชสมบัติเหมือนบัวก่อนเขพะทิ้ง
แล้วเสด็จออกผนวช เพื่อแสวงหาโมกขธรรมความหลุดพ้นนั้น
พระบรมศาสดาได้เสด็จมาที่โรงธรรมสภาทรงสดับถ้อยคำของ
ภิกษุทั้งหลาย จึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การที่เราตถาคต
บำเพ็ญบารมีมาหลายแสนโกฏิกัป จนบารมีเต็มเปี่ยมบริบูรณ์
ได้ออกมหาภิเนษกรรมในภพชาตินี้ ยังไม่น่าอัศจรรย์เท่าไร ใน
อดีตสมัยที่เราสร้างบารมีอยู่นั้น มีจิตใจมุ่งตรงต่อหนทาง
พระนิพพาน ได้เห็นโทษของการอยู่ครองเรือน เห็นประโยชน์
ใหญ่ของการบำเพ็ญเนกขัมมบารมี จึงได้ทอดทิ้งราชสมบัติใน

ทางรอดจากสังสารวัฏ

๕๐๑

กาลจักรวาลที่กว้างใหญ่ถึง ๓๐๐ โยชน์ออกกลุ่มหาภินิษกรรมเช่นกัน” พระภิกษุทั้งหลายพากันกราบทูลขอให้พระองค์ตรัสเล่าเรื่องในอดีตที่เกิดขึ้น พระบรมศาสดาจึงนำเรื่องราวในอดีตนั้นมาตรัสเล่าว่า

*ในอดีตกาล พระเจ้าพรหมทัตทรงครองราชย์ในกรุงพาราณสีซึ่งเป็นเมืองใหญ่ที่สุดในยุคนั้น พระโพธิสัตว์ถือกำเนิดในครรภ์ของภรรยาหลวงของบุโรหิต ในวันที่พระโพธิสัตว์เกิด พระมเหสีของพระราชาทรงประสูติพระราชโอรสในวันเดียวกันนั่นเอง เหล่าบุโรหิตได้ขนานนามพระโพธิสัตว์ว่า **สุสิมกุมาร** ส่วนพระนามของพระราชโอรสมีนามพ้องกับเสด็จพ่อ คือ พรหมทัต

พระราชาทรงดำริว่า กุมารทั้งสองเกิดวันเดียวกัน นับว่าเป็นคู่บุญคู่บารมีกัน จึงพระราชทานพี่เลี้ยง และสิ่งต่างๆ กับพระโพธิสัตว์เสมือนเป็นบุตรคนหนึ่งของพระองค์ พระกุมารทั้งสองต่างเจริญเติบโตขึ้น เป็นผู้มีรูปร่างหน้าตาน่าดูน่าชมทั้งคู่ เมื่อเติบโตใหญ่ได้ไปเรียนศิลปวิทยาจากสำนักเดียวกันจนจบ

หลังจากที่พระบิดาสวรรคต พระราชโอรสได้ขึ้นเสวยราชสมบัติ ทรงแต่งตั้งพระสหายไว้ในตำแหน่งของบุโรหิต

ทางรอดจากสังสารวัฏ

๕๐๒

วันหนึ่งพระราชารับสั่งให้หมู่เสนาตักแต่งบ้านเมือง พระองค์ทรงแต่งตัวเป็นท้าวลักกะ ทรงให้แต่งช้างที่ประทับเป็นเหมือนช้างเอราวัณ แล้วประทับนั่งบนคอช้าง ให้พระโพนสีต่วนั่งบนหลังช้างตรงที่นั่งด้านหลัง พระราชาเสด็จเวียนประทักษิณรอบพระนคร ฝ่ายพระราชชนนีประทับยืนอยู่ที่พระเกลดด้วยดำริว่า เราจะมองดูลูกของเรา พลันสายตาเลือบไปเห็นพระโพนสีต่วนั่งบนพระนางจึงบังเกิดจิตปฏิพัทธ์อย่างแรงกล้า ไม่อาจทรงพระองค์อยู่ได้ เสด็จเข้าห้องบรรทม ทรงงดพระกระยาหาร เพราะถูกพิษรักที่มแทงจนไม่สามารถเสวย พระกระยาหารได้

พระราชาราชไม่เห็นพระราชชนนีหลายวัน จึงตรัสถามหาว่า “เสด็จแม่หายไปไหนหลายวัน” ครั้นรู้ว่า ตอนนีพระราชชนนีทรงประชวรหนักจึงเสด็จไปเยี่ยม ทรงไต่ถามสาเหตุที่ประชวรพระมารดาไม่กล้าเล่าให้ฟัง เพราะเกิดความละอาย ภายหลังพระราชาส่งมเหสีไปไต่ถามถึงสาเหตุ เมื่อรู้ว่าพระมารดาหลงรักสหายของตน ด้วยความที่ทรงรักพระมารดามาก จึงตรัสบอกให้พระมเหสีไปทูลพระมารดาว่า “เสด็จแม่ไม่ต้องเป็นห่วง หม่อมฉันจะตั้งสหายเป็นพระราชาราชแล้วตั้งเสด็จแม่เป็นพระมเหสี” พระชนนีฟังดังนั้น ทรงดีพระทัย อาการที่ทรุดหนักพลันดีขึ้นในทันที

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตให้สัญญาแก่พระมารดาอย่างนั้นแล้ว

ทางรอดจากสังสารวัฏ

๕๐๓

พระองค์ได้เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้สหายรักฟัง พลางอ่อนน้อมว่า “สุลิมะสหายรัก ขอให้ท่านเห็นแก่เราด้วยเถิด เราจะแต่งตั้งท่านเป็นพระราชา แล้วตั้งเสด็จแม่เป็นมเหสี หากเราไม่ทำอย่างนี้เสด็จแม่ผู้เป็นที่รักของเราต้องสิ้นชีวิตแน่ๆ”

พระโพธิสัตว์ฟังแล้วก็ถึงกับอึ้งไปครู่ใหญ่ และตอบปฏิเสธความหวังดีของราชาผู้สหายว่า “ข้าพระองค์ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ เพราะพระราชชนนีก็เป็นที่รัก และเคารพของข้าพระองค์เช่นกัน” พระราชาทรงอ่อนน้อมปฐุโรหิตเพื่อนรักจนกระทั่งพระโพธิสัตว์ต้องยอมจำนน ทั้งๆ ที่ในใจไม่ได้มีความปิติยินดีแม้เพียงน้อยนิด

พระราชาทรงอภิเษกปฐุโรหิตสหายรักให้เป็นพระราชาส่วนพระองค์เองได้ลดตัวเป็นอุปราช และแต่งตั้งเสด็จแม่เป็นพระมเหสีของพระราชาคองค์ใหม่ แต่ทั้งพระราชาและปฐุโรหิตยังคงสมัครสमानสามัคคีกันเช่นเดิม ต่อมาพระโพธิสัตว์ทรงเห็นภัยในการครองเรือน และเกิดความระอาเบื่อหน่ายยิ่งนัก พระองค์เริ่มเก็บตัวอยู่เงียบๆ ไม่ยอมพบปะกับผู้ใด เมื่อพระราชาเป็นเช่นนี้ มเหสีก็ฉุนใจคิดว่า พระราชาไม่ยอมอยู่ร่วมกับเราเลย ประทับยืน ประทับนั่ง และบรรทมเพียงลำพัง ท่านเป็นคนหนุ่ม ส่วนเราลี้มีผมหงอกประปราย เราควรโกหกพระองค์ว่าผมของพระองค์ก็หงอกแล้ว จะได้รู้สึกว่ามีวัยใกล้เคียงกับเรา

ทางรอดจากสังสารวัฏ

๕๐๔

คิดดังนี้แล้ว มเหสีได้เข้าไปหาพระราชพาละงทำทิวาจะหาหาบนพระเศียร ทรงวางพระหัตถ์บนพระเศียรของพระราชพาแล้วตรัสว่า “ข้าแต่สมมติเทพ พระองค์เริ่มแก้แล้วนะเพคะ พระเกศาเริ่มหงอกแล้ว” พระราชาสดับเช่นนั้น ทรงสะดุ้งและตรัสว่า “นางผู้เจริญ ท่านถอนผมเส้นนั้นมาให้ฉันดูหน่อยเถิด” พระมเหสีถอนเส้นผมของตนวางบนฝ่าพระหัตถ์ของพระโพธิสัตว์และทูลว่า “ข้าแต่สมมติเทพ นี่คือเส้นผมของพระองค์” ทันทีที่พระราชพาบรมโพธิสัตว์ทอดพระเนตรเห็นผมหงอกบนฝ่าพระหัตถ์ ทรงสลดพระทัยพาลางสอนตนเองว่า “ดูก่อนเจ้าสุลิมะ บัดนี้เวลาของชีวิตเจ้าล่วงเลยมามากแล้ว การอยู่ครองเรือนตกอยู่ในอำนาจของกิเลสอาสวะเช่นนี้ ไม่ใช่ทางรอดของชีวิต การบรรพชามุ่งทำความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นเท่านั้น เป็นทางรอดจากสังสารวัฏได้ ถึงเวลาที่เจ้าจะต้องประพาศพรหมจรรย์แล้ว”

พระราชพาโพธิสัตว์ทรงตรัสถึงคุณของการบรรพชา พระมเหสีทรงสะดุ้งขึ้นทันทีว่า “เราตั้งใจจะให้เป็นอย่างหนึ่ง แต่เหตุการณ์กลับตรงกันข้าม” จึงทูลอ้อนวอนพระโพธิสัตว์พร้อมกับเล่าความจริงให้ฟัง แต่หัวใจของพระโพธิสัตว์ปรารถนาจะหลุดพ้นอยู่แล้ว จึงไม่เปลี่ยนใจ พระองค์ตัดสินใจสละราชสมบัติ ละกามทั้งหลายออกผนวชเป็นนักบวช ได้ยังฉานและอภิญญาให้บังเกิดขึ้นในที่สุด

ทางรอดจากสังสารวัฏ

๕๐๕

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า สมเด็จพระบรมศาสดาของเรา ต้องเอาชีวิตเป็นเดิมพัน ล้างสมบารมีมายาวนาน เพื่อที่จะนำตน ให้พ้นจากความทุกข์ เมื่อพ้นแล้ว พระองค์ก็ยังนำมาเปิดเผยแก่ ลัทธิโลกทั้งหลายให้รู้จัก และแสวงหาทางรอดจากสังสารวัฏ ตามพระองค์ไปด้วย การที่พวกเราจะต้องดำรงชีวิตอยู่ในโลก แม้จะมีภารกิจในชีวิตประจำวัน แต่เราต้องไม่ลืมแสวงหา หนทางแห่งความบริสุทธิ์หลุดพ้น เช่นเดียวกับพระบรมศาสดา ของเรา ด้วยการหมั่นประพฤติปฏิบัติธรรมทุกวัน ต้องตระหนัก ในสิ่งนี้ จึงจะพบทางรอดจากสังสารวัฏกันทุกๆ คน

